

REKENKAMERCOMMISSIE BUREN

Rekenkamerbrief Programmabegroting 2019 – 2022

(een vervolg op de brief over 2018 – 2021)

Juli 2019

REKENKAMERCOMMISSIE BUREN

Aan de raad van de gemeente Buren

Maurik, 31 juli 2019

Inleiding

Hierbij bieden wij u onze rekenkamerbrief aan naar aanleiding van de Programmabegroting 2019-2022. In het bijzonder willen wij met deze rekenkamerbrief (vooraf) een bijdrage leveren aan de aankomende Programmabegroting 2020-2023.

In 2017 werd de eerste digitale Programmabegroting aangeboden aan de raad. Wij hebben als Rekenkamercommissie sindsdien de programmabegrotingen (2017 en 2018) beoordeeld op toegankelijkheid, helderheid en eenvoud en in mindere mate op inhoudelijke aspecten. Wij hebben hierover verslag gedaan in twee rekenkamerbrieven.

Zoals ook in de eerdere rekenkamerbrieven aangegeven, gaat het bij de ontwikkeling van de digitale begroting over een groeimodel waar gaandeweg verbeteringen in kunnen en moeten worden aangebracht. Uitgangspunt moet zijn dat de begroting een informatiedocument is dat bijdraagt aan een volledig transparante besluitvorming van de raad over het beleid van de gemeente Buren.

Twee hoofdzaken daarbij zijn volgens ons dat:

1. de programmabegroting voor alle raadsleden inhoudelijk toegankelijk en navolgbaar is en
2. het raadsvoorstel een solide basis is voor een onderbouwde financiële besluitvorming.

Een ander, niet onbelangrijk aspect daarbij is, dat de inwoners van de gemeente Buren eenvoudig de voor hen relevante informatie in het document kunnen raadplegen.

Deze rekenkamerbrief gaat over de begroting 2019-2022 en is een vervolg op:

1. onze Rekenkamerbrief van 18 mei 2018 over de programmabegroting 2018-2021 en
2. de reactie daarop van het college van Burgemeester en Wethouders van 31 oktober 2018 met als onderwerp Evaluatie Programmabegroting 2018.

Om u volledig te informeren zijn beide brieven als bijlage 2 en 3 opgenomen bij deze brief.

In deze Rekenkamerbrief geven wij u inzicht in onze bevindingen bij de Programmabegroting 2019-2022. In het bijzonder gaan we daarbij in op onze aanbevelingen en aandachtspunten uit 2017 en 2018 die nog niet (volledig) zijn gerealiseerd. Naar onze beoordeling kunnen deze aanbevelingen en aandachtspunten worden opgevolgd bij de Programmabegroting 2020-2023.

Bevindingen n.a.v. Programmabegroting 2019-2022

Algemeen

Bij de voorbereiding van de programmabegroting 2020-2023 is het belangrijk na te gaan of de digitale begroting goed raadpleegbaar is via alle (gangbare) devices en browsers.

Leeswijzer (o.a. doorverwijzingen)

- Het is belangrijk dat bij (interactieve) verwijzingen in de programmabegroting, direct, gericht de link wordt gelegd naar de webpagina of het brondocument waar de genoemde specifieke informatie over de gemeente Buren beschikbaar is. Wij adviseren gebruik te maken van een programma of digitale tool die de gemeente inzicht geeft in links en doorverwijzingen in de programmabegroting die niet meer werken (bijvoorbeeld een 'broken link checker'). Hierdoor kunnen in veel voorkomende situaties niet functionerende verwijzingen tijdig worden bijgewerkt. Doel van deze controle/check is te voorkomen dat lezers uitkomen bij inactieve webpagina's of niet meer beschikbare brondocumenten.¹ Ook wijzen wij op het belang van correcte en actuele verwijzingen, bijvoorbeeld in de situatie dat naar geldende (nationale) wet- en regelgeving wordt verwezen.²
- De gebruiker komt bij de doorverwijzing naar de website www.waarstaatjegemeente.nl niet steeds direct bij de gegevens van de gemeente Buren en bij grote verschillen is er geen reden vermeld waarom de gemeente Buren in positieve of negatieve zin afwijkt. Dit aandachtspunt geldt eveneens voor de verwijzing naar de website [Financieel Toezicht Gemeenten - belastingcapaciteit](#) in de paragraaf Lokale Heffingen op pagina 91. Hier gaat het om de belastingdruk en niet om de belastingcapaciteit.
- In onze rekenkamerbrief Programmabegroting 2016-2019 (nb. de begroting 2016-2019 was de laatste begroting vóór de begroting in digitale vorm) hebben wij aangegeven hoe de grafische voorstellingen kunnen worden verbeterd. Wij hebben vastgesteld dat de grafische voorstellingen in de huidige opzet, zoals bij de taakvelden verbeterd zijn, maar veel ruimte in beslag nemen en dat het nut van deze grafieken beperkt is door de constante, toekomstige ontwikkeling.

¹ Voorbeeld 1: de verwijzing naar een website waar de "Notitie rente 2017" gevonden zou kunnen worden. Deze verwijzing (hyperlink) is opgenomen in de paragraaf "Financiering" van de Programmabegroting 2019-2022 in het onderdeel Treasurybeleid. Indien de lezer de hyperlink aanklikt komt deze uit op een webpagina van de Commissie BBV die niet (meer) beschikbaar is: <https://www.commissiebbv.nl/thema/vernieuwing-bbv/>. Op een andere plaats in dezelfde paragraaf is een andere hyperlink naar de notitie opgenomen, ook deze is niet toegankelijk: https://www.commissiebbv.nl/publish/pages/1368/notitie_rente_juli_2016.pdf

Voorbeeld 2: verwijzingen die niet leiden tot een werkende internetpagina, waardoor de informatie waarnaar wordt verwezen niet inzichtelijk is. Dit gaat bijvoorbeeld op voor de verwijzing naar een toelichting over het begrip Liquiditeitsrisico (eveneens in de paragraaf Financiering). De pagina waarnaar wordt verwezen opent niet: <http://www.encyclo.nl/begrip/Liquiditeitsrisico>

² Als voorbeeld: de verwijzing naar *De Wet op de Veiligheidsregio's* in de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing": <https://wetten.overheid.nl/BWBR0027466/2016-01-01>. De hierbij opgenomen link verwijst naar de versie van de wet zoals geldend op/tot en met 1 januari 2016.

1. Inleiding

- a. In de Begroting is een leeswijzer “Samenhang in de Begroting” opgenomen. Dit schema verduidelijkt de structuur van de begroting. Wat niet is aangegeven en uiteengezet is het onderscheid in de begroting tussen bestaand beleid (op de website) en nieuw beleid. Deze informatie is voor de lezer belangrijk om te weten waar hij zich bevindt in de begroting.
- b. Bij het onderdeel “thema’s” in de programmabegroting is een toelichting opgenomen wat dit onderwerp (thema) omvat. Daarentegen is geen korte toelichting opgenomen bij de “programma’s”, “taakvelden” en “paragrafen”. Uit het oogpunt van uniformiteit en begripbaarheid is een toelichting bij deze onderdelen voor de lezer van toegevoegde waarde.
- c. Doelen en prestaties moeten in de programmabegroting zo veel mogelijk S.M.A.R.T worden geformuleerd. Daarbij is het van belang om duidelijke kengetallen en indicatoren aan te geven, én streefwaarden te benoemen aan de hand waarvan kan worden beoordeeld of beoogde doelen/prestaties worden gehaald.
- d. Om de realisatie van prestaties te beoordelen is het belangrijk dat de prestatie-indicatoren S.M.A.R.T. zijn en dat deze eenvoudig kunnen worden gemonitord (bron).

2. Thema's

- a. In de programmabegroting 2020-2023 worden 6 thema's opgenomen die de raad gaat vaststellen. Deze thema's komen in de plaats van de 3 thema's in de programmabegroting 2019-2022. Bij de uitwerking van de thema's is het belangrijk rekening te houden met onze aanbevelingen over zelfstandig leesbaar, navigatie en indicatoren in relatie tot de doelrealisatie.
- b. De informatiewaarde per thema wordt verbeterd als wordt ingezet op 1 meetbaar hoofddoel als “stip aan de horizon”. De ontwikkeling om dit hoofddoel te bereiken wordt dan gemonitord met de meest relevante indicatoren. Voor wat betreft de overige relevante indicatoren van de prestaties is het gewenst deze direct te koppelen aan de betreffende doelen. Dit zorgt ervoor dat de betreffende informatie toegankelijker wordt voor de lezer. Wat niet mag ontbreken is dat in de uitwerking van de thema's duidelijk in beeld wordt gebracht welke wijzigingen in het bestaande beleid in 2020 worden aangebracht.

3. Taakvelden

De programmabegroting 2019-2022 omvat 48 taakvelden verdeeld in een door de gemeente uitgewerkte matrix (4 vlakken) waarbij de taakvelden zijn ingedeeld naar de mate van ‘ambitie’ en de mogelijkheid tot ‘invloed’. De taakvelden lopen inhoudelijk uiteen van ‘Burgerzaken’ tot ‘Verkeer en vervoer’ en van ‘Ruimtelijke ordening’ tot ‘Overhead’.

Wij stellen vast dat afgerond bij slechts 1/3 van de taakvelden indicatoren of kengetallen zijn opgenomen. En als kengetallen of indicatoren zijn opgenomen, betreft het veelal nationaal verplicht voorgeschreven indicatoren. Er zijn derhalve niet of nauwelijks gerichte gemeentespecifieke kengetallen en indicatoren opgenomen, aan de hand waarvan kan worden vastgesteld of beoogde prestaties daadwerkelijk worden gerealiseerd. Zie voor een nadere toelichting bijlage 1 bij deze brief.

Het ontbreken van kengetallen en indicatoren bemoeilijkt de uitvoering van uw controlerende taak als raad. Er kan immers nauwelijks gericht worden vastgesteld of beoogde prestaties worden gerealiseerd. Het is dan ook belangrijk dat bij de aankomende programmabegroting 2020-2023 S.M.A.R.T.- geformuleerde kengetallen en prestatie-indicatoren worden opgenomen bij de taakvelden.

In dit verband brengen wij u in herinnering ons rapport over het Sociaal domein waar het vooral gaat over de toepassing van indicatoren. Wij gaan ervan uit dat in de begroting van 2020-2023 gerichte indicatoren zijn opgenomen bij o.a. het Sociaal Domein.

4. Financiële begroting

- a. In de programmabegroting 2019-2022 zijn de realisatiecijfers beperkt gebleven tot het laatste afgeronde boekjaar 2017. De reeks is niet uitgebreid met de realisatiecijfers over 2016. Voor de reeks zou dit een nuttige aanvulling zijn om meer inzicht te krijgen in de trendmatige ontwikkeling. Hierbij moet worden bedacht dat door de onvoorspelbaarheid de ramingen in de latere jaren in de meerjarenbegroting minder nauwkeurig zijn.
- b. De verschillenanalyse is beperkt tot de hoofdlijnen zoals eerder in de Programmabegroting 2018–2021. Om het inzicht in de begroting te verbeteren verdient de verschillenanalyse meer aandacht.

5. Specifieke aandachtspunten

PARAGRAFEN

- Verbonden Partijen - Regio Rivierenland

De informatie over deze verbonden partij is vooral beschrijvend van aard en waardevol. De informatie voor de raad kan worden verbeterd. Omdat de begroting een sturingsdocument is en zelfstandig leesbaar moet zijn, is het belangrijk bij de 7 doelen ook relevante kengetallen en indicatoren op te nemen. Alleen de vermelding welke 7 indicatoren er zijn is in dit verband niet voldoende. Verder zou een meerjarig overzicht van de kosten kunnen worden toegevoegd van de 4 specifieke taken bijvoorbeeld in de opzet N-2, N-1, N en N+1, waarbij N = 2019

- Verbonden Partijen - Veiligheidsregio Gelderland Zuid

De bijdrage aan de regio bedraagt in 2019 € 1.969.000. Dan is het belangrijk dat de informatie over de doelen, de indicatoren en de realisatie daarvan toereikend is. In de huidige vorm is de informatie niet toereikend voor een helder inzicht.

- Verbonden Partijen - Regionaal Archief Rivierenland

Uit de aangeboden informatie over het Regionaal Archief ontstaat het beeld dat er geen werk wordt gemaakt van prestatiemeting. Het ziekteverzuim is wel een item. Niet duidelijk is wat dit voor consequenties heeft voor de samenwerking en de kosten.

- Verbonden Partijen - Werkzaam

De gemeentelijke bijdrage voor 2019 is begroot op € 85.000. Dit is verwarrend omdat even eerder in het overzicht is vermeld dat de gemeentelijke bijdrage 2019 begroot is op € 2.077.000.

- Verbonden Partijen – ODR

Het college van B. en W. is tevreden als de ODR aan het einde van 2019 de opgelegde taken *binnen budget en kwalitatief goed* heeft uitgevoerd. Omdat *kwalitatief goed* niet objectief kan worden vastgesteld en prestatiekengetallen ontbreken wordt controle en sturing door de raad bemoeilijkt.

- Verbonden Partijen – InterBestuurlijk Programma (IBP)

In deze paragraaf is een overzicht opgenomen van de IBP gelden zoals die uit de maart circulaire 2018 van het Rijk kunnen worden afgeleid. Het overzicht kan de lezer in verwarring brengen. Door deze opzet te kiezen is het niet duidelijk wat de jaarlijkse toevoeging is en wat incidenteel / structureel geld is.

FINANCIËLE BEGROTING

- EMU-saldo

De informatiewaarde van dit overzicht wordt verbeterd als:

1. toegelicht wordt waarom dit overzicht in de begroting is opgenomen.
2. belangrijke verschillen worden verklaard.

- Subsidiestaat 2019 – 2022

De informatiewaarde van dit overzicht wordt verbeterd als:

1. toegelicht wordt waarom dit overzicht in de begroting is opgenomen.
2. de werkelijke cijfers van de laatste 2 boekjaren worden toegevoegd.
3. belangrijke verschillen worden verklaard.

- Specificatie Overhead

De informatiewaarde van dit overzicht wordt verbeterd als:

1. de werkelijke cijfers van de laatste 2 boekjaren worden toegevoegd.
2. belangrijke verschillen worden verklaard.

- Overzicht economische categorieën 2019 – 2022

De informatiewaarde van dit overzicht wordt verbeterd als:

1. toegelicht wordt wat dit overzicht toevoegt aan het inzicht van de begrotingscijfers.
2. de werkelijke cijfers van de laatste 2 boekjaren worden toegevoegd.
3. belangrijke verschillen worden verklaard.

6. Overig

- Tekstueel is de leesbaarheid van de begroting verbeterd. Toch zijn er nog steeds teksten in de begroting opgenomen die voor de burger niet eenvoudig, navolgbaar en begrijpelijk zijn.

Als voorbeeld wijzen wij op:

Paragraaf Lokale heffingen:

1. Risico's – Geschreven is dat er geen risico's te melden zijn. Daarentegen staat iets verder bij *Uitleg belastingen en heffingen* geschreven dat de precariobelasting na 2020 niet meer mag worden geheven. Dit is een risico en wat betekent dit voor de begroting en het meerjarenperspectief? Dit is verwarrend.

2. Leges en kostentoerekening – De informatie in dit onderdeel is vrij specifiek en technisch van aard. Ook al zou de inrichting van deze informatievoorziening wettelijk strak voorgeschreven zijn dan nog zou de informatie eenvoudiger, begrijpelijker moeten worden aangeboden.

Taakveld Cultureel erfgoed

De informatie over dit taakveld is beperkt en uiteindelijk ook verwarrend. Er zijn geen prestatiegegevens te melden. Bij de doorverwijzing naar wat de gemeente nu al doet is het volgende geschreven. We doen niet meer dan wettelijk verplicht is. In augustus 2016 is besloten om geen subsidies meer beschikbaar te stellen voor het onderhoud van gemeentelijke monumenten. Vervolgens is te lezen dat de gemeente het onderhoud van vijf particuliere molens subsidieert. Daarnaast gaat er geld naar externe (deskundige) adviezen en hebben we kosten aan de deelname aan de landelijke Open Monumentendag. In 2019 wordt hiervoor per saldo € 124.000 geraamd.

Taakveld Overhead

De informatie over dit taakveld begint met informatie over strategische communicatie. Daar is geschreven: We versterken kerngericht werken en lobby en branding. Verder is tegenover de 5 indicatoren uit 2018 voor 2019 specifiek vermeld dat deze zijn gebaseerd op eigen berekening. Deze informatie maakt het minder begrijpelijk.

- De programmabegroting 2019-2022 is in november 2018 vastgesteld en als document opgenomen op de website. Op de website wordt niet duidelijk uiteengezet en eenvoudig zichtbaar gemaakt - en dat geldt ons inziens ook voor de twee maandelijkse rapportages - of er wijzigingen zijn in het beleid en of de budgetten. Op deze wijze is niet vast te stellen of de informatievoorziening aan de burger toereikend dan wel actueel en volledig is.

Tot slot

Met bovenstaande hopen wij een bijdrage te leveren aan de voorbereiding op en besluitvorming over de programmabegroting 2020-2023 in het najaar van 2019. Wij stellen ons voor dat met onze verbeterpunten zoveel mogelijk rekening wordt gehouden in de komende begroting.

Uiteraard zijn wij bereid om, indien gewenst, hier nadere toelichting op te verstrekken.

Met vriendelijke groet,
De Rekenkamercommissie Buren,
H.J.F.L. Meeuwsen MBA AC, voorzitter
Drs. P.J.J. Bremmer
R.F.J. Spelier MSc
W. van Beem, ambtelijk secretaris

Bijlagen

1. Analyse van 'kengetallen en indicatoren' bij de Programmabegroting 2019-2022
2. Rekenkamerbrief Programmabegroting 2018-2021 d.d. 18 mei 2018
3. Brief van Burgemeester en Wethouders (RI/18/03364/Z17 - 48933) van 29 oktober 2018 over de evaluatie Programmabegroting 2018

Bijlage 1: Analyse van 'kengetallen en indicatoren' bij de Programmabegroting 2019-2022

Taakvelden

De programmabegroting 2019-2022 omvat 48 taakvelden verdeeld over de mate van 'ambitie' en de mogelijkheid tot 'invloed':

Score:	Mate van ambitie	Mate van invloed	Aantal taakvelden
1	Veel	Veel	12 taakvelden
2	Veel	Weinig	11 taakvelden
3	Weinig	Veel	11 taakvelden
4	Weinig	Weinig	14 taakvelden

Kengetallen en indicatoren

Mate waarin bij taakvelden kengetallen en indicatoren zijn opgenomen:

- Bij 31 van de 48 taakvelden zijn geen (0) kengetallen of indicatoren opgenomen (64,6%).
- Bij 5 van de 48 taakvelden is er 1 kengetal/indicator opgenomen (10,4%).
- Bij 12 van de 48 taakvelden zijn er 2 of meerdere kengetallen/indicatoren opgenomen (25%).

Mate waarin kengetallen en indicatoren landelijk zijn voorgeschreven of gemeentelijk bepaald

- Bij 17 van de 48 taakvelden zijn kengetallen of indicatoren opgenomen.
- Bij 16 van de 48 taakvelden zijn kengetallen of indicatoren opgenomen die landelijk zijn voorgeschreven.
- Bij 2 van de 48 taakvelden zijn kengetallen of indicatoren opgenomen die gemeentelijk zijn bepaald.

Analyse 'kengetallen en indicatoren' bij taakvelden met "veel ambitie"

In de programmabegroting zijn de taakvelden in vier scores verdeeld zoals ook in bijlage I geïllustreerd. Taakvelden met score 1 en score 2 zijn taakvelden met veel ambitie van de gemeente. Verwacht mag worden dat op deze taakvelden concrete prestaties worden beoogd door het gemeentebestuur en dat met kengetallen en indicatoren gericht kan worden vastgesteld in welke mate deze prestaties al dan niet worden gerealiseerd.

Score 1: Taakvelden met 'veel ambitie' en 'veel invloed' (12 taakvelden):

#	Programma	Taakveld	Mate waarin kengetallen/indicatoren zijn opgenomen in de Programmabegroting 2019-2022
1	Inwonerszaken	Samenkracht en burgerparticipatie	Geen kengetallen/indicatoren
2	Inwonerszaken	Wijkteams	Geen kengetallen/indicatoren
3	Inwonerszaken	Sportbeleid en activering	2 landelijk verplicht voorgeschreven kengetallen/indicatoren
4	Ruimte	Grondexploitatie (niet bedrijven)	Geen kengetallen/indicatoren
5	Ruimte	Onderwijshuisvesting	1 procesindicator opgenomen
6	Ruimte	Wonen en bouwen	4 landelijk verplicht voorgeschreven kengetallen/indicatoren
7	Ruimte	Economische ontwikkeling	2 landelijk verplicht voorgeschreven kengetallen/indicatoren
8	Ruimte	Verkeer en vervoer	2 landelijk verplicht voorgeschreven kengetallen/indicatoren
9	Ruimte	Sportaccommodaties	1 landelijk verplicht voorgeschreven kengetal/indicator
10	Ruimte	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Geen kengetallen/indicatoren
11	Ruimte	Beheer overige gebouwen/gronden	Geen kengetallen/indicatoren
12	Ruimte	Ruimtelijke Ordening	Geen kengetallen/indicatoren

Score 2: Veel ambitie – weinig invloed (11 taakvelden):

#	Programma	Taakveld	Mate waarin kengetallen/indicatoren zijn opgenomen in de Programmabegroting 2019-2022
1	Inwonerszaken	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1 landelijk verplicht voorgeschreven kengetal/indicator
2	Inwonerszaken	Maatwerkdienstverlening 18-	2 landelijk verplicht voorgeschreven kengetallen/indicatoren
3	Inwonerszaken	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	4 landelijk verplicht voorgeschreven kengetallen/indicatoren
4	Inwonerszaken	Burgerzaken	Geen kengetallen/indicatoren
5	Inwonerszaken	Maatwerkdienstverlening 18+	Geen kengetallen/indicatoren
6	Inwonerszaken	Geëscaleerde zorg 18-	3 landelijk verplicht voorgeschreven kengetallen/indicatoren
7	Inwonerszaken	Inkomensregelingen	2 landelijk verplicht voorgeschreven kengetallen/indicatoren
8	Inwonerszaken	Volksgezondheid	Geen kengetallen/indicatoren
9	Ruimte	Openbare orde en veiligheid	6 landelijk verplicht voorgeschreven kengetallen/indicatoren
10	Bedrijfsvoering	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Geen kengetallen/indicatoren
11	Bedrijfsvoering	Overhead	5 landelijk verplicht voorgeschreven kengetallen/indicatoren

BIJLAGE 2

REKENKAMERCOMMISSIE BUREN

Rekenkamerbrief Programmabegroting 2018 – 2021 (een vervolg op de brief over 2017 – 2020)

REKENKAMERCOMMISSIE BUREN

Aan de raad van de gemeente Buren

Maurik, 18 mei 2018

Inleiding

Hierbij bieden wij u onze rekenkamerbrief aan over de Programmabegroting 2018 – 2021.

Vorig jaar hebben wij op verzoek van het college van B. en W. de begroting beoordeeld. Onze opmerkingen hadden toen vooral betrekking op de toegankelijkheid, helderheid en eenvoud en niet op de inhoudelijke juistheid. Dit om reden dat de ontwikkeling van de nieuwe begroting moet worden gezien als een groeimodel. Werkende weg moeten verdere verbeteringen worden aangebracht. Het is uiteindelijk de bedoeling dat de begroting een document wordt waarmee de besluitvorming en transparantie is gediend. Temeer omdat de huidige samenleving dat van ons verlangt.

De Programmabegroting 2018-2021 van de gemeente Buren is een voortzetting van de vorige begroting die modern en volledig digitaal van opzet was. Met de begroting 2017 - 2020 is een grote stap voorwaarts gezet. De opzet en structuur van de Programmabegroting is toen fundamenteel herzien. Volgens goed gebruik wordt in de begroting onderscheid gemaakt in bestaand beleid en nieuw beleid.

Bij de opzet van de programmabegroting 2017-2020 is de keuze gemaakt om op de website van de gemeente Buren het bestaande beleid van de gemeente toe te lichten. Door deze insteek ligt het accent in de Programmabegroting meer nog dan voorheen op nieuw beleid. Deze aanpak moet leiden tot een beter en actueel inzicht in het beleid van de gemeente Buren en het realiseren van de vastgestelde doelen. Deze aanpak bij de opmaak van de programmabegroting moet tevens leiden tot een aanzienlijke efficiencywinst. Hoewel de opmaak en uitstraling van de begroting 2017-2020 is verbeterd, is de vraag actueel of de gewijzigde opzet ertoe leidt dat raadsleden en andere belangstellenden de begroting beter kunnen lezen en beter kunnen begrijpen.

In de brief van het college van B. en W. d.d. 22.03.2017, met als onderwerp Evaluatie Programmabegroting 2017 (kenmerk RI/17/03004/Z16-41939), is een reactie gegeven op de aanbevelingen die wij met onze Rekenkamerbrief van 3 maart 2017 over de Programmabegroting 2017 – 2020 hebben ingebracht. Deze brief treft u aan als Bijlage 2.

In de Programmabegroting 2018 - 2021 heeft het college van B. en W. vervolgens in de Inleiding bij het onderdeel Financiële beschouwingen aangegeven welke verbeteringen zijn doorgevoerd. Deze verbeteringen zijn – zo schrijft het college - in lijn met de aanbevelingen uit onze Rekenkamerbrief en de eigen evaluatie van de Programmabegroting 2017 – 2020.

Wij geven u hierna onze bevindingen weer bij de Programmabegroting 2018-2021. We hebben daarbij gebruik gemaakt van de aanbevelingen in onze rekenkamerbrief van 3 maart 2017 over de Programmabegroting 2017-2020. Wij hebben hierbij - voor een snel inzicht in de realisatie van onze aanbevelingen - gebruik gemaakt van het zgn. “stoplichtenmodel”. Daarna gaan wij nog in op enkele specifieke onderwerpen.

Aanbevelingen		Beoordeling		
		+	+/-	-
Algemeen				
Aanbeveling RKC Programmabegroting 2017 - 2020 Zorg bij de digitale begroting 2018 voor een optimale lay-out, zodanig dat de digitale, online begroting volledig en gebruiksvriendelijk is te raadplegen via alle (gangbare) devices en browsers.				
		 		
Bevindingen n.a.v. Programmabegroting 2018-2021 De raadpleegfunctie via alle (gangbare) devices en browsers is verbeterd, maar nog niet optimaal.			+	-
Aanbeveling RKC Programmabegroting 2017 - 2020 Stel naast de online digitale begroting ook een digitale leesbare versie van de begroting beschikbaar die mensen kunnen downloaden en daarmee offline kunnen raadplegen (bijvoorbeeld een begroting in pdf-format, of als downloadbaar programma zoals bijv. de Belastingaangifte).				
Bevindingen n.a.v. Programmabegroting 2018-2021 De digitale begroting is niet als pdf. te downloaden.			+	-
Leeswijzer				
Aanbeveling RKC Programmabegroting 2017 - 2020 Neem bij de digitale begroting 2018 in de kantlijn of bovenaan de pagina een overzichtsbutton of overzichts balk op. De lezer kan dan te allen tijde zien waar hij zich bevindt in de begroting.				
Bevindingen n.a.v. Programmabegroting 2018-2021 De overzichts balk is toegevoegd. Echter, bij het uitklappen van een taakveld verschijnt de informatie voor de leeswijzer. Dit verstoort het inzicht en het gebruik van de overzichts balk.			+	
Aanbeveling RKC Programmabegroting 2017 - 2020 Beperk in de digitale begroting het aantal verwijzingen naar websites of bronnen buiten de digitale begroting. Probeer waar mogelijk de betreffende en relevante informatie op te nemen in de digitale begroting zelf.				
Bevindingen n.a.v. Programmabegroting 2018-2021 In de programmabegroting is een aantal digitale (door)verwijzingen opgenomen die: - Niet doorverwijzen naar informatie over de gemeente Buren, maar slechts naar de algemene website www.waarstaatjegemeente.nl. Hierdoor dient de burger, de ondernemer of het raadslid zelf op zoek te gaan naar de relevante gegevens over de gemeente Buren die te vinden zijn op de website waarstaatjegemeente.nl. - Slechts doorverwijzen naar algemene webpagina's van de gemeente Buren, waardoor de burger, de ondernemer of het raadslid zelf op zoek moet naar de relevante specifieke gegevens over de gemeente Buren. Als voorbeeld kan hierbij gewezen worden op de standaard doorverwijzing in de 'taakvelden': "U vindt hier wat de gemeente nu al doet voor dit taakveld", waarbij de website doorverwijst naar één overzichtswebpagina met alle taakvelden van de gemeente Buren. De lezer moet dan zelf opnieuw doorklikken. Een directe doorverwijzing naar het betreffende taakveld zou gebruiksvriendelijker zijn. - Doorverwijzen naar een niet actieve webpagina. De lezer komt op een blanco pagina, of een webpagina waar wordt vermeld dat de webpagina niet meer bestaat. Wij <u>adviseren</u> bij (interactieve) verwijzingen in de programmabegroting, direct, gericht door te linken naar de webpagina of het brondocument waar de genoemde specifieke informatie over de gemeente Buren beschikbaar is. Wij adviseren verder voor de digitale programmabegroting een 'Broken link checker' te gebruiken. Hierdoor heeft de gemeente snel inzicht in links en doorverwijzingen die niet meer werken, en kunnen niet functionerende verwijzingen tijdig worden bijgewerkt. Dit voorkomt dat lezers van de begroting uitkomen bij inactieve webpagina's of niet meer beschikbare brondocumenten.			+	-

Aanbeveling RKC Programmabegroting 2017 - 2020 Zorg bij doorverwijzen naar de website waarstaatjegemeente.nl dat een specifieke link is opgenomen waardoor de lezer van de begroting direct bij de gegevens van de gemeente Buren uitkomt (op waarstaatjegemeente.nl) en niet meer zelf hoeft te navigeren. Niet onbelangrijk is verder om dan een korte analyse te geven wat de reden is dat de gemeente Buren wel of niet afwijkt.			
Bevindingen n.a.v. Programmabegroting 2018-2021 De gebruiker komt bij de doorverwijzing naar de website www.waarstaatjegemeente.nl niet steeds direct bij de gegevens van de gemeente Buren en bij grote verschillen is er geen reden vermeld waarom de gemeente Buren in positieve of negatieve zin afwijkt.			-
Aanbeveling RKC Programmabegroting 2017 - 2020 Optimaliseer en uniformeer voor de (digitale) begroting 2018 de opmaak van grafieken en diagrammen. Dit draagt bij aan de leesbaarheid en het begrip van de begroting en maak hierbij gebruik van onze aanbevelingen in de Rekenkamerbrief bij de Programmabegroting 2016 - 2019.			
Bevindingen n.a.v. Programmabegroting 2018-2021 In onze rekenkamerbrief Programmabegroting 2016 – 2019 hebben wij aangegeven hoe de grafische voorstellen kunnen worden verbeterd. Wij hebben vastgesteld dat de grafische voorstellingen in de huidige opzet zoals bij de taakvelden veel ruimte in beslag nemen in de begroting en dat het nut van deze grafieken beperkt is door de constante, toekomstige ontwikkeling.		+/-	
1. Inleiding			
Aanbeveling RKC Programmabegroting 2017 - 2020 De programmabegroting moet een zelfstandig leesbaar document zijn. Om de lezer te helpen worden in de Inleiding (managementsamenvatting) alle (financiële) voorstellen nieuw beleid opgenomen en toegelicht. Het gaat dan heel concreet over alle voorstellen die in de begroting zijn opgenomen en waarover de raad een besluit moet nemen. De financiële consequenties zijn hierbij uitgewerkt in structureel en incidenteel en er blijkt uit hoe deze nieuwe uitgaven zijn afgedekt. De inleiding ziet er dan uit als volgt: ① Algemene beschouwingen In dit onderdeel wordt de opzet van de begroting toegelicht. Verder wordt ingegaan op voor de gemeente Buren belangrijke ontwikkelingen.			
Bevindingen n.a.v. Programmabegroting 2018-2021 In het onderdeel Algemene Beschouwingen wordt de opzet van de begroting niet voldoende toegelicht.		+/-	
② Financiële beschouwingen In dit onderdeel wordt inzicht gegeven in de financiële positie van de gemeente en de meerjarige ontwikkeling daarvan. Verder bestaat dit onderdeel uit een financieel overzicht voorgesteld nieuw beleid naast een financieel totaaloverzicht van het bestaande beleid. Hierbij worden de inkomsten en uitgaven gesplitst in incidenteel en structureel en aangegeven wordt hoe deze nieuwe uitgaven en inkomsten financieel worden verwerkt in de begroting. Het gaat hier om het overzicht waarover de raad expliciet een besluit moet nemen en dat terug komt in het raadsvoorstel. Hierbij is het gewenst dat de raad zelf ook kan beoordelen waarom het college van B. en W. tot bepaalde keuzes is gekomen bij de voorstellen. Voor wat betreft inzicht in de financiële positie wijzen wij u naar de betreffende grafieken in de presentatie van de Provincie Gelderland over de Programmabegroting 2017 – 2020.			
Bevindingen n.a.v. Programmabegroting 2018-2021 Bij de Kadernota is een overzicht toegevoegd met nieuw beleid. In de raadsvergadering van 4 juli 2017 heeft de raad besloten kennis te nemen van de Kadernota en het college opdracht gegeven de inhoudelijke en financiële uitgangspunten uit te werken in de conceptprogramma-begroting 2018 en de meerjarenraming 2019 – 2021. Bij de aanbidding van de Begroting 2018 is het aantal voorstellen in de Kadernota uitgebreid met een aantal nieuwe voorstellen. Voor de lezer is het veel duidelijker als alle voorstellen nieuw beleid voor 2018 in 1 totaaloverzicht worden geplaatst. Dan kan de raad een integrale afweging maken van de voorstellen die goed onderbouwd moeten zijn en wat de (financiële) consequenties daarvan zijn. En, omdat de informatie op een eenduidige opzet wordt aangeboden kan er ook geen misverstand zijn over de wijze van verwerking van het nieuwe beleid 2018 in de begroting 2018. Er kan zo voldoende aandacht zijn voor de doelen die bereikt moeten worden, hoe de effectiviteit van het nieuwe beleid wordt gemeten en welk beleid vervalt. Het besluit van de raad kan via een 1e wijziging van de begroting worden verwerkt.			-

③ **Toelichting op de voorstellen**

Van het college van B. en W. wordt verwacht dat de raadsvoorstellen in de begroting goed zijn onderbouwd en toegelicht. In deze toelichting kunnen de voorstellen – die vermeld zijn bij de Financiële beschouwingen - worden toegelicht. Hier wordt ook aandacht geschonken aan de keuzes die het college van B. en W. heeft gemaakt bij de voorstellen. Wij merken hierbij op, dat het belangrijk is dat een overzicht of tekst gedeelte geen “puzzelwerk” wordt. Als voorbeeld verwijzen wij naar de informatie over de structurele effecten van rehabilitatie fundering wegen.

Bevindingen n.a.v. Programmabegroting 2018-2021

Biedt bij de Begroting een leeswijzer aan, waarin de structuur van de begroting - zoals de aanpak van het onderscheid tussen bestaand en nieuw beleid - helder uiteen wordt gezet. Hierdoor wordt de gekozen opbouw van de begroting voor de lezer helder en weet de lezer waar hij zich bevindt in de begroting. Verder verdient het aanbeveling om kort aan te geven welke informatie waar kan worden gelezen. Zo is bij het onderdeel thema een toelichting opgenomen wat een thema is. Daarentegen is bij de hoofd onderdelen programma's, taakvelden en paragrafen geen toelichting opgenomen. Uit een oogpunt van uniformiteit en ondersteuning is een toelichting bij deze onderdelen voor de lezer van toegevoegde waarde.

-

Aanbeveling RKC Programmabegroting 2017 - 2020

Formuleer in de begroting per onderdeel concrete (SMART-geformuleerde) prestaties, en kies als prestaties voor doelprestaties (en niet voor middelprestaties).

Bevindingen n.a.v. Programmabegroting 2018-2021

In diverse adviezen heeft de RKC de afgelopen jaren gewezen op het belang van SMART-geformuleerde doelen en prestaties¹. Als doelen en prestaties voldoende SMART zijn geformuleerd, wordt de gemeenteraad in staat gesteld te beoordelen of het gevoerde en het te voeren beleid doelmatig, doeltreffend en rechtmatig is. In de Programmabegroting 2018-2021 zijn meerdere doelen en prestaties, bij meerdere taakvelden, niet SMART geformuleerd. Ook ontbreekt soms een toelichting die duidelijk zou kunnen maken hoe de beoogde doelen of prestaties gerealiseerd kunnen worden. Daarnaast wordt er nog weinig gebruik gemaakt van indicatoren. Zo is het opvallend dat bij Maatwerkvoorzieningen WMO wordt aangegeven dat de indicator “aantal cliënten met maatwerkvoorzieningen” wettelijk verplicht is maar er zijn geen gegevens. In Bijlage 1 heeft de RKC (bij wijze van voorbeeld) drie taakvelden uit de programmabegroting opgenomen, waarbij naar ons oordeel doelen en prestaties onvoldoende SMART zijn geformuleerd en kengetallen/indicatoren onduidelijk zijn. Hierdoor is de gemeenteraad niet in staat haar controlerende taak naar behoren uit te voeren.

+/-

Wij adviseren in de programmabegroting doelen en prestaties zo veel mogelijk SMART te formuleren. Daarbij is het van belang om duidelijke kengetallen en indicatoren aan te geven, én streefwaarden te benoemen aan de hand waarvan kan worden beoordeeld of beoogde doelen/prestaties worden gehaald.

Aanbeveling RKC Programmabegroting 2017 - 2020

Maak bij alle voorgenoemde prestaties helder welke prestatie-indicatoren worden gebruikt om de realisatie van de prestaties te beoordelen en hoe deze prestatie-indicatoren worden gemonitord (bron).

Bevindingen n.a.v. Programmabegroting 2018-2021

Zoals wij hiervoor hebben uiteengezet kan er nog veel worden verbeterd aan het SMART maken van de prestaties. Verder ontbreken prestatie-indicatoren.

+/-

2. Thema's

Aanbeveling RKC Programmabegroting 2017 - 2020

Om te kunnen sturen is het belangrijk om de doelen en prestaties verder te concretiseren. Daar waar grafische voorstellingen worden gebruikt voor een goed inzicht in de meerjarige trendmatige ontwikkeling is het goed aan te geven wat de ontwikkelingen concreet voor de gemeente Buren betekenen op de diverse taakvelden. Voorkomen moet worden dat de informatie leidt tot verschillende interpretaties. Voor de uitwerking van de thema's is het belangrijk rekening te houden met onze aanbevelingen over zelfstandig leesbaar, indicatoren in relatie tot de doelrealisatie, en de navigatie zoals wij hebben aangegeven in de Inleiding.

¹ SMART: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden

Bevindingen n.a.v. Programmabegroting 2018-2021 De informatiewaarde over de thema's is toegenomen. Via de taakvelden wordt meer inzicht gegeven in de doelen en de prestaties. De informatiewaarde kan verder verbeteren als er per thema wordt ingezet op 1 meetbaar hoofddoel als "stip aan de horizon". De ontwikkeling om dit hoofddoel te bereiken wordt dan gemonitord met de meest relevante indicatoren. Voor wat betreft de overige relevante indicatoren van de prestaties is het gewenst deze direct te koppelen aan de betreffende doelen. Dit zorgt ervoor dat de betreffende informatie toegankelijker wordt voor de lezer. Verder mag in de uitwerking van de thema's duidelijker in beeld worden gebracht welke wijzigingen in het bestaande beleid in 2018 worden aangebracht.		+/-	
3. Programma's			
Aanbeveling RKC Programmabegroting 2017 - 2020 Om grip te houden op de ontwikkeling van het budgetbeheer dient het college van B. en W. de raad zo vaak als nodig/gewenst is kwalitatief hoogwaardige financiële informatie aan te bieden om bij te kunnen sturen als dit nodig is. Voor 3. <i>Programma's</i> , 4. <i>Taakvelden</i> en 5. <i>Paragrafen</i> hebben wij in onze brief van vorig jaar aangegeven dat het voor de uitwerking van deze onderdelen belangrijk is rekening te houden met onze aanbevelingen over zelfstandig leesbaar, indicatoren in relatie tot de beleidsrealisatie en de navigatie zoals wij hebben aangegeven in de Inleiding.			
Bevindingen n.a.v. Programmabegroting 2018-2021 De inhoud van de programma's, taakvelden en paragrafen in 2018 vertoont nog erg veel overeenkomsten met die in 2017. Er ontbreken goede indicatoren om de beleidsrealisatie te monitoren. De grafische voorstellingen bij de taakvelden voegen daarnaast weinig toe aan de informatievoorziening. Het is onze bedoeling om in een volgende rekenkamerbrief over de programmabegroting 2019 - 2022 wat meer in te zoomen op de genoemde 3 onderdelen van de begroting.		+/-	
6. Financiële begroting			
Aanbeveling RKC Programmabegroting 2017 - 2020 De informatie wint aan kracht als in de trend ook realisatiecijfers worden opgenomen en belangrijke verschillen worden geanalyseerd.			
Bevindingen n.a.v. Programmabegroting 2018-2021 In deze begroting zijn de realisatiecijfers beperkt gebleven tot het laatste afgeronde boekjaar 2016. De reeks is niet uitgebreid met de realisatiecijfers over 2015. Voor de reeks zou dit een nuttige aanvulling zijn om meer inzicht te krijgen in de trendmatige ontwikkeling. Evenals in de Programmabegroting 2017 – 2020 is de verschillenanalyse beperkt tot de hoofdlijnen.			-
7. Overig			
Aanbeveling RKC Programmabegroting 2017 - 2020 Hoewel de afronding van de begroting vaak een hele klus is waar alles samenkomt is het belangrijk om tijd in te ruimen om heel gestructureerd teksten en cijfers extra te controleren om fouten of onduidelijkheden zoveel mogelijk uit te sluiten.			
Bevindingen n.a.v. Programmabegroting 2018-2021 Tekstueel is de leesbaarheid van de begroting verbeterd. Toch blijft het de vraag actueel of een deel van de gepresenteerde teksten voor de burger voldoende toegankelijk en begrijpelijk zijn.		+/-	
Aanbeveling RKC Programmabegroting 2017 - 2020 Zorg dat de informatievoorziening op de gemeentelijke website over het bestaande beleid en de mutaties daarvan actueel is en accuraat wordt bijgehouden. Wijzigingen die de raad doorvoert, dienen zorgvuldig en tijdig te worden verwerkt.			
Bevindingen n.a.v. Programmabegroting 2018-2021 De programmabegroting 2018 – 2021 is in november 2017 vastgesteld en als document opgenomen op de website. Latere wijzigingen worden niet zichtbaar gemaakt en dat geldt ook voor de begrotingswijzigingen. Op deze wijze is niet vast te stellen of de informatievoorziening aan de burger toereikend danwel actueel en volledig is.			-

Enkele specifieke onderwerpen

Verstreckte informatie of layout

Op de achtergrond van de homepage van de digitale begroting 2018 zijn vijf grote omgevingsfoto's van de gemeente Buren opgenomen. Ook in de achtergrond van diverse subpagina's van de digitale begroting zijn foto's opgenomen. Deze foto's wisselen na enkele seconden. Deze foto's voegen geen enkele informatie toe aan de begroting, verminderen de leesbaarheid van de begroting en maken de digitale begroting onnodig zwaar waardoor de digitale beschikbaarheid afneemt.

In de begroting wordt verder informatie gegeven die niet voor iedereen begrijpelijk is. Voorbeelden:

1. de term "data gedreven beleidsontwikkeling" wordt niet toegelicht.
2. de term "demografische druk x%" bij wonen en bouwen wordt niet toegelicht.

De Rekenkamercommissie adviseert om in de (digitale) begroting alleen die informatie op te nemen die relevant is voor de beoordeling van de financiële situatie en beleidsontwikkelingen. De informatie wordt in begrijpelijke taal geschreven. Onnodige informatie of lay-out technische zaken kunnen de digitale beschikbaarheid van de begroting vertragen of onnodig complex maken.

Website – waarstaatjegemeente.nl

Voor extra inzicht in de eigen ontwikkelingen maakt de gemeente Buren gebruik van de website waarstaatjegemeente.nl voor benchmarkinformatie. Het is dan belangrijk dat de informatie beschikbaar en actueel is. Bij het raadplegen van de website op 25 april 2018 troffen wij deze informatie aan over de informatieveiligheid van de gemeente Buren.

Informatieveiligheid gemeenten - Buren

Introductie

Tijdens de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VNG op 29 november 2013 hebben de gemeenten ingestemd met de resolutie 'Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente'. Een van de afspraken waaraan gemeenten zich met de resolutie gecommitteerd hebben, is dat zij inzicht geven in de wijze waarop zij invulling geven aan de informatieveiligheid via Waarstaatjegemeente.nl. Hiervoor is een korte vragenlijst opgesteld.

De gemeente Buren heeft de vragenlijst in 2017 nog niet ingevuld en/of gepubliceerd. Hieronder worden de resultaten van alle responderende gemeenten in 2017 getoond.

De gemeente Buren behoort tot de gemeentegrootteklasse van 25.000 - 50.000 inwoners.

Tot slot

Uiteraard zijn wij bereid om, indien noodzakelijk, hier nadere toelichting op te verstrekken.

Met vriendelijke groet,
De Rekenkamercommissie Buren,
H.J.F.L. Meeuwsen MBA AC, voorzitter
Drs. P.J.J. Bremmer
R.F.J. Spelier MSc
W. van Beem, ambtelijk secretaris

Bijlagen

1. Onvoldoende SMART - geformuleerde doelen en prestaties
2. Brief van Burgemeester en Wethouders (RI/17/03004/Z16-41939) van 22.03.2017 over de evaluatie van de Programmabegroting 2017

Bijlage 1 Onvoldoende SMART- geformuleerde doelen en prestaties

Voorbeeld 1. Taakveld 'Sportbeleid en activering'

De drie doelen die bij dit taakveld in de begroting zijn opgenomen luiden als volgt:

1. Elk kind is in beweging (er is aanbod en ondersteuning).
2. Elk kind heeft de mogelijkheid om lid te worden van een sportvereniging.
3. De fysieke omgeving nodigt uit om actief te zijn.

De bijbehorende 'prestaties' zijn volgens de programmabegroting:

- We zetten een sportcoach in om kinderen in beweging te krijgen. We maken waar mogelijk gebruik van lokale sportverenigingen.
- We nemen deel aan een Jeugdsportfonds, zodat kinderen van ouders met een laag inkomen ook lid kunnen worden van een sportvereniging. In 2018 gaan we de bekendheid met het jeugdsportfonds vergroten.
- Als we de fysieke omgeving aanpassen, denken we ook na over de mogelijkheid om die omgeving aantrekkelijk te maken om in te bewegen.

De kengetallen en indicatoren die hiervoor gehanteerd worden, zijn volgende begroting:

- Gebruik van de accommodaties (aantal jeugdleden).
- Gebruik van het Jeugdsportfonds.
- De jaarlijkse monitor van de GGD.

Achtergrondinformatie bij dit taakveld volgens de begroting:

- Het Rijk verplicht gemeenten beleidsindicatoren in de begroting op te nemen. Voor dit taakveld zijn dat: percentage en aantallen niet-sporters.
- Klik hier voor meer cijfers over sport in de gemeente Buren.
- U vindt hier wat de gemeente nu al doet voor dit taakveld.

De inkomsten en uitgaven van taakveld Sportbeleid en activering zijn in 2018 op 0 euro begroot.

De Rekenkamercommissie constateert bij dit taakveld in de begroting dat:

- a. Doelen en prestaties niet SMART zijn geformuleerd. Zo is bijvoorbeeld niet duidelijk:
 - hoe wordt bepaald of elk kind de mogelijkheid heeft om lid te worden van een sportvereniging.
- b. Het niet mogelijk is om gericht vast te stellen of met de beoogde 'prestaties' de doelen ook daadwerkelijk worden gerealiseerd.
- c. Niet duidelijk is hoe de doelen en prestaties worden gerealiseerd met het budget voor dit taakveld.²
- d. De link naar de door het Rijk verplicht gestelde beleidsindicatoren verwijst naar een niet werkende webpagina.
- e. De link naar "meer cijfers over sport in de gemeente Buren" niet werkt.
- f. De link naar "vindt hier wat de gemeente nu al doet voor dit taakveld" doorverwijst naar de algemene gemeentepagina over taakvelden (niet specifiek naar '*Sportbeleid en activering*').

² Indien de Lezer van de Begroting bij het taakveld '*Sportbeleid en activering*' door klikt naar "vindt hier wat de gemeente nu al doet voor dit taakveld > *Sportbeleid en activering*" treft in de toelichting aan: "*De gemeente zet de combinatiefuncties in op de scholen om kinderen kennis te laten maken met bewegen en sport. Dit doet zij samen met de scholen en de sportverenigingen. De combinatiefuncties is een aanbod vanuit de landelijke overheid. Jaarlijks vraagt de gemeente hiervoor een bijdrage aan. (...) De gemeente heeft een contract met Healthclub Juliën uit Lienden voor de uitvoering van deze activiteiten. Alle basisscholen in de gemeente Buren doen mee met deze activiteit. Bij de activiteiten wordt samengewerkt met verschillende Burense sportverenigingen. (...) Het geld voor de combinatiefuncties komt van het rijk. De gemeente overlegt met Healthclub Juliën hoe het geld ingezet wordt. Het gaat om een bedrag van € 72.000,-.*"

Voorbeeld 2. Taakveld 'Samenkracht en burgerparticipatie'

De vijf doelen die bij dit taakveld in de begroting zijn opgenomen luiden als volgt:

1. Inwoners zijn meer betrokken bij preventie, informele hulp en ondersteuning.
2. Het welzijnswerk is gericht op het halen van een beter maatschappelijk rendement.
3. De maatschappelijke accommodaties passen bij de behoeften van de inwoners en zijn toekomstbestendig.
4. We laten het collectief vervoer (de basismobiliteit) uitvoeren.
5. De kinderdagverblijven in onze gemeente zijn veilig en gezond.

De bijbehorende 'prestaties' zijn volgens de programmabegroting:

- We ontwikkelen een aanpak waarbij we inwoners als partners aanspreken. Op basis van wat inwoners willen en kunnen, ontwikkelen we vormen van informele hulp en ondersteuning.
- We geven een heldere opdracht voor het welzijnswerk, waarbij we sturen op maatschappelijke effecten.
- We passen de functiecirkel verder toe om te bepalen of de accommodaties passen bij de behoeften van een gebied. De uitkomst vertalen we in een voorstel aan de raad.
- We bieden mensen die minder mobiel zijn een passende vorm van vervoer. Dit is een basisvoorziening die we de komende jaren beter afstemmen op de behoeften van onze inwoners.
- We geven de GGD opdracht om de inspecties uit te voeren. Alle kinderdagverblijven, gastouders en peuterspeelzalen krijgen regelmatig een inspectie.

Voor de kengetallen en indicatoren die bij dit taakveld worden gehanteerd, wordt verwezen naar een webpagina van waarstaatjegemeente.nl.

Voor meer achtergrondinformatie wordt bij dit taakveld verwezen naar de algemene webpagina van de gemeente Buren over taakvelden.

De Rekenkamercommissie constateert bij dit taakveld in de begroting dat:

- a. Doelen en prestaties niet SMART zijn geformuleerd. Zo is bijvoorbeeld niet duidelijk:
 - hoe wordt bepaald of inwoners "meer betrokken zijn bij preventie, informele hulp en ondersteuning".
 - hoe wordt bepaald of het welzijnswerk resulteert in een "beter maatschappelijk rendement".
- b. Niet duidelijk is welke kengetallen, indicatoren en streefwaarden worden gehanteerd om te bepalen of de beoogde doelen en prestaties worden gerealiseerd.
- c. De link naar kengetallen en indicatoren bij dit taakveld niet (meer) werkt.
- d. De link naar "*vindt hier wat de gemeente nu al doet voor dit taakveld*" doorverwijst naar de algemene gemeentepagina over taakvelden (niet specifiek naar '*Samenkracht en participatie*').

Voorbeeld 3. Taakveld 'Inkomensregelingen'

De doelen die bij dit taakveld in de begroting zijn opgenomen luiden als volgt:

- Inwoners die zijn aangewezen op de Participatiewet, zijn zo snel mogelijk weer economisch zelfstandig. Inwoners die (tijdelijk) niet genoeg inkomen hebben, ondersteunen we met een uitkering.

De bijbehorende drie 'prestaties' zijn volgens de programmabegroting:

- We verstrekken een uitkering aan inwoners die (tijdelijk) niet in staat zijn om in hun eigen bestaan te voorzien.
- Aan de beginnende of gevestigde zelfstandige geven we onder bepaalde voorwaarden bijstand voor levensonderhoud en/of bedrijfskapitaal.
- Inwoners en hun kinderen, die afhankelijk zijn van een laag inkomen kunnen extra geld krijgen voor bijzondere en noodzakelijke kosten.

Bij het onderdeel Achtergrondinformatie³ staat bij dit taakveld in de begroting opgenomen:

- Het Rijk verplicht de gemeente beleidsindicatoren op te nemen in de begroting. Meer informatie hierover vindt u [hier](#).
- U vindt [hier](#) wat de gemeente nu al doet voor dit taakveld.

De Rekenkamercommissie constateert bij dit taakveld in de begroting dat:

- a. Doelen en prestaties niet SMART zijn geformuleerd.
- b. Niet duidelijk is welke kengetallen, indicatoren en streefwaarden worden gehanteerd om te bepalen of de beoogde doelen en prestaties worden gerealiseerd.
- c. De link naar de door het Rijk verplichte beleidsindicatoren verwijst naar de algemene pagina over het beleidsdomein van www.waarstaatjegemeente.nl. De bezoeker krijgt als eerste een vergelijking te zien van de gegevens van de gemeente 'Aa en Hunze' en Nederland op het terrein van 'werk en inkomen'.
- d. De link naar "*vindt [hier](#) wat de gemeente nu al doet voor dit taakveld*" doorverwijst naar de algemene gemeentepagina over taakvelden (niet specifiek naar 'Inkomensregelingen').

³ Bij dit taakveld is geen apart onderdeel 'kengetallen en indicatoren' opgenomen.

gemeente
Buren

de Raad van de gemeente Buren

uw brief van:
uw kenmerk: brief
ons kenmerk: RI/17/03004/Z16-41939
behandeld door: Vos
bijlage(n):
onderwerp: Evaluatie Programmabegroting 2017

Maurik, 22 maart 2017

verzonden: **29 MAART 2017**

Geachte leden van de raad,

Op 1 november 2017 stelde u de vernieuwde Programmabegroting vast. Dit was de eerste volledig digitale begroting van de gemeente Buren. Deze begroting bevatte zowel inhoudelijk als qua opmaak een groot aantal wijzigingen. Daarom zegden wij u toe om de vernieuwde begroting te evalueren, om te beoordelen of de nieuwe opzet aan de verwachtingen voldoet.

Om deze evaluatie vorm te geven, spraken we met raadsleden, het college van B&W, de griffie en de betrokken ambtenaren. Met deze RI-brief informeren we u over de uitkomsten van deze evaluatie. Die evaluatie richt zich zowel op het proces als op de inhoud. Ook nemen we in deze RI-brief onze reactie op de Rekenkamercommissie op, die per brief van 3 maart 2017 een aantal aanbevelingen deed over met name de inhoud van de begroting.

Doel van de nieuwe opzet

De begroting is het eerste P&C-document dat het college vernieuwde. Uw raad wilde daarmee een beter, compacter en actueler document, dat beter aansluit bij de informatiebehoefte van inwoners, raadsleden en organisatie. Het college en de organisatie besloten deze gelegenheid aan te grijpen om ook het interne proces richting de begroting te 'renoveren'.

Algemeen beeld - grote stap voorwaarts met veel potentie

De Rekenkamercommissie bestempelt in haar brief de digitale begroting als een grote stap voorwaarts. Ook noemt de Rekenkamercommissie de grote potentie en de mogelijkheden tot doorontwikkeling. Die twee uitspraken sluiten aan met het beeld dat ontstond na de diverse gesprekken.

De begroting 'oogde fris' en het was duidelijk dat het niet meer 'alleen een financieel' document was. De programmabegroting als beleidsinstrument kwam op deze manier beter tot zijn recht. Met name de beleidsmatige functie van de begroting en het voeren van de discussie over de voorgenomen plannen, werden gewaardeerd.

Voortzetten & verbeteren begrotingsproces

Het proces verliep over het algemeen goed. Drie onderdelen binnen het proces sprongen er uit en hadden een positief effect.

Voortzetten begrotingsproces

- ▶ Het interne proces richting de begroting is ingekort van 7 maanden naar 10 weken. Dit is in de organisatie gewaardeerd; de ruwe basis van de begroting stond binnen 1 werkweek;
- ▶ Technische, schriftelijke vragen door de fracties voorafgaand aan de voorbespreking, dit verhoogde de kwaliteit van de voorbespreking;
- ▶ Puntsgewijze behandeling (op basis van de nummering op de begrotingswebsite) in de voorbespreking. Dit leverde een gestructureerde behandeling op.

Voorstel is om deze werkwijzen en onderdelen vooral voort te zetten. Binnen het proces waren twee andere onderdelen voor verbetering vatbaar:

Verbeteren begrotingsproces

- ▶ Gereserveerde tijd voor inhoudelijke discussie op begrotingsavond (eventueel eerder starten);
- ▶ Eerder beschikbaar stellen uitvoeringsinformatie (oude productenbegroting).

Het voorstel is om de uitvoeringsinformatie als achtergrondinformatie beschikbaar te stellen aan de fracties. Het is uiteindelijk aan het college om die definitieve uitvoeringsinformatie vast te stellen. Daarmee wordt de uitvoeringsinformatie nadrukkelijk geen onderdeel van de behandeling, maar is deze wel als achtergrondinformatie beschikbaar.

Wijzigingen begrotingsinhoud

De inhoud van de programmabegroting wijzigde. Dat betekende het volgende:

- We gingen terug van 11 naar 3 programma's en werken nu met ongeveer 50 taakvelden in plaats van 80 beheerproducten. Ook stemden we de informatievoorziening per taakveld af op een zogenaamde invloed/ambitie-matrix. Over taakvelden met een hoge ambitie en waar we veel invloed op kunnen uitoefenen, namen we meer informatie op;
- We voegden de thema's toe, die meerjarig de ambities en doelen van de gemeente in beeld brachten;
- We voerden de wijzigingen uit het BBV door. Dat betekende wijzigingen in de taakvelden, waarin we verplichte indicatoren opnamen. Ook in de paragraaf Lokale heffingen en in het gedeelte over de Overhead, veranderden we de informatie die we verstrekten.

Dit betrof grote wijzigingen, die over het algemeen goed werden ontvangen door alle partijen. Een aantal specifieke onderdelen willen (of moeten) we graag voortzetten.

Voortzetten begrotingsinhoud

- ▶ In ieder geval nog 1 jaar gebruik maken van de ambitie/invloedmatrix. Deze kan de raad weer opnieuw vaststellen bij de Kadernota 2018 die we in juli 2017 behandelen;
- ▶ Indeling in taakvelden in plaats van beheerproducten en hanteren van 3 programma's. Hierbij is het wel noodzakelijk om tussentijdse mutaties binnen de programma's inzichtelijk te maken. Hiervoor ontwikkelen we een 2-maandsrapportage;
- ▶ Digitale begroting op een website. Hiervoor moeten nog middelen gereserveerd worden. Dit proberen we op te lossen binnen bestaande budgetten;
- ▶ Opnemen indicatoren.

Daarnaast leverde onze eigen evaluatie een aantal verbeterpunten op. Vrijwel al deze punten werden ook door de Rekenkamercommissie opgemerkt. Deze nemen we derhalve mee in de voorbereiding op de Programmabegroting 2018. We willen tijdens de voorbereiding op inhoud de volgende punten verder verbeteren.

Verbeteren begrotingsinhoud

- ▶ Smart maken van doelen en prestaties, ook in de relatie tussen programmadoelen en taakvelddoelen;
 - ▶ Speciale aandacht voor meerjarige doelen uit onze meerjarige beleidsplannen (die lopen tot bijv. 2020) en hoe die smart te maken;
- ▶ Thema's meer terug laten komen in de uitwerking. Nog 1 jaar opnemen en dan opnieuw evalueren of de thema's het gewenste doel hebben.
- ▶ Centraliseren nieuw beleid, ook als we ergens mee stoppen (voorbeeld subsidie eigenaren monumentale woningen);
- ▶ Aanscherpen koppeling tussen de 3-W vragen, met name om de allocatiefunctie van de begroting te verbeteren.

De verbeterpunten passen allemaal binnen het huidige format van de begroting. Het gaat er vooral om scherper en smarter te formuleren en om meer de koppeling te maken tussen wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat dat mag kosten.

Aanbevelingen Rekenkamercommissie

De aanbevelingen van de Rekenkamer betreffen een breed spectrum aan verdere mogelijke verbeteringen. Deze verbeteringen zijn ongeveer samen te vatten in de volgende clusters:

- Verbeteringen in lay-out en overzichtelijkheid;
- Verbeteringen in opbouw en formulering;
- Verbeteringen in het gebruik van data & indicatoren;
- Algemene aanbevelingen.

De verbeteringen in lay-out en overzichtelijkheid zullen we waar mogelijk doorvoeren. Een leeswijzer voegen we als onderdeel van de inleiding sowieso toe, dit verhoogt het gebruikersgemak. Hetzelfde geldt voor de opbouw van de algemene en financiële beschouwingen en de formulering van de teksten. Waar mogelijk zullen we deze smarter maken.

Een grotere uitdaging is het inbedden van de verschillende indicatoren, zowel qua lay-out als inhoudelijk. In theorie zou het mogelijk moeten zijn om op programma- of taakveldniveau een standaardkoppeling met Waarstaatjegemeente.nl te maken. Op die manier hoeft er niet 'doorgeklikt' te worden en kan er binnen die specifieke taakvelden of begrotingsvelden direct worden gekeken naar de verplichte indicatoren.

Dit wordt met de leverancier van de begrotingssoftware opgenomen en als nadrukkelijke wens neergelegd voor 2018. Inhoudelijk zullen we, waar mogelijk, in 2018 werken met streefwaarden voor de indicatoren en die opnemen.

De meer algemene aanbevelingen van de Rekenkamercommissie nemen we ons ter harte en betrekken we bij de voorbereiding van Programmabegroting 2018. Deze RI-brief wordt ook geagendeerd voor de Kwaliteitscommissie van 11 april.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Buren,

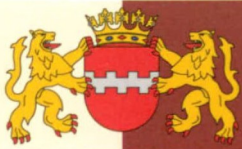
de secretaris,

mr. I.P.C. van Wamel-Geene

de burgemeester,

J.A. de Boer MSc

BIJLAGE 3

6

gemeente
Buren

de Raad van de gemeente Buren

uw brief van:
uw kenmerk: brief
ons kenmerk: RI/18/03364/Z17-48933
behandeld door: E. Ticheloven
bijlage(n):
onderwerp: Evaluatie programmabegroting 2018

Maurik, 29 oktober 2018

verzonden:

31 OKT. 2018

Geachte leden van de raad,

In november 2017 stelde u de vernieuwde Programmabegroting 2018 vast. Dit was de tweede volledig digitale begroting van de gemeente Buren. Deze begroting was zowel inhoudelijk als qua opmaak verder ontwikkeld ten opzichte van de eerste digitale programmabegroting. We hadden verbeteringen doorgevoerd aan de hand van een brede evaluatie met raadsleden, het college van B&W, de griffie en betrokken ambtenaren en aanbevelingen van de Rekenkamercommissie.

Bij de ontwikkeling van de programmabegroting 2019 zijn we doorgegaan met het verbeteren. De verbeteringen zijn zowel op het proces als op de inhoud van de begroting gericht. In deze Raadsinformatiebrief geven we aan hoe we blijvend vorm geven aan de verbetering van het proces van de begroting. Ook bespreken we hoe we zijn omgegaan met de bevindingen van de Rekenkamercommissie, die per brief van 18 mei 2018 een aantal aanvullende aanbevelingen deed over met name de inhoud van de begroting. De reactie op de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie hebben we op dinsdag 2 oktober ook al gepresenteerd aan de kwaliteitscommissie.

Doel van de verbeteringen

De begroting is het eerste Planning & Control document dat het college vernieuwde en digitaliseerde, daarna volgden de tweemaandelijksse rapportages, de rekening en in 2019 zal de kadernota volgen. Uw raad wil leesbare, compacte en actuele documenten, die goed aansluiten op de informatiebehoefte van inwoners, raadsleden, college en organisatie. Tegelijkertijd hebben we ook het interne proces richting de begroting wat makkelijker gemaakt. Waardoor er in minder tijd, meer informatie sneller beschikbaar is om te kunnen sturen en controleren.

Algemeen beeld van de RKC – Er is vooruitgang, het kan altijd beter

De Rekenkamercommissie ziet de digitale begroting als een goede stap vooruit. Ook noemt de Rekenkamercommissie de grote potentie en de mogelijkheden tot doorontwikkeling. Niet alleen voor de programmabegroting, maar ook voor de andere producten uit de Planning & Control cyclus, zoals de twee maandelijksse rapportages, de rekening en de kadernota

De Rekenkamercommissie geeft aan verbeterpunten te zien, vooral als het gaat om overzichtelijkheid, leesbaarheid, begrijpelijkheid en toegankelijkheid.

*Voortzetten verbeteringen begrotingsproces en doorontwikkeling andere producten
Planning & Control cyclus doorzetten*

We sluiten ons aan bij de aanbeveling om de verbeteringen in het proces door te zetten. Daarvoor hebben we ook tijd en ruimte vrij gemaakt. De volgende onderdelen binnen het proces sprongen er dit jaar uit en hadden een positief effect.

Voortzetten verbeteringen begrotingsproces

- ▶ De raad is gevraagd thema's aan te wijzen en mee te denken bij het uitwerken van de thema's in een themabijeenkomst voorafgaand aan de begroting;
- ▶ De raad heeft de thema's vooraf vastgesteld en de werkwijze rondom de thema's vastgesteld, waarbij de raad actief betrokken wordt
- ▶ Er is ingezet op een begroting die Smart, Leesbaar, Informatief en Mogelijk is

- *Aanbevelingen Rekenkamercommissie*

De aanbevelingen van de Rekenkamer betreffen een breed spectrum aan verdere mogelijke verbeteringen. Deze verbeteringen zijn ongeveer samen te vatten in de volgende clusters:

- Verbeteringen in lay-out en overzichtelijkheid;
- Verbeteringen in opbouw en formulering;
- Verbeteringen in het gebruik van data & indicatoren;
- Algemene aanbevelingen.

De verbeteringen in lay-out en overzichtelijkheid zijn doorgevoerd. Een leeswijzer is toegevoegd, dit verhoogt het gebruikersgemak. De opbouw van de algemene en financiële beschouwingen is eenvoudiger te volgen. De teksten zijn korter en leesbaar voor iedereen. Doelen en prestaties zijn zo SMART mogelijk geformuleerd. Waarbij we uit zijn gegaan van laten zien wat mogelijk is. Dat wil zeggen dat er bijvoorbeeld minder doelen opgeschreven zijn, maar de doelen die er staan, gaan we in 2019 realiseren

De thema's zijn als een rode draad verweven in de begroting en zijn eenvoudig te volgen, van speerpunten, naar doelen en prestaties in de taakvelden. De thema's zijn helder verwoord en de prestaties zijn haalbaar voor 2019. Met uitdrukkelijk de gedachte om ze in de loop van de jaren verder uit te bouwen.

De verschillende indicatoren zijn in de teksten bij de taakvelden opgenomen. Dit neemt de problemen weg van niet werkende koppelingen naar Waarstaatjegemeente.nl. Voor

de algemene informatie op Waarstaatjegemeente.nl wordt er nog wel naar het adres van Waarstaatjegemeente doorgestuurd, maar de gemeente Buren is daar gemakkelijk op te zoeken.

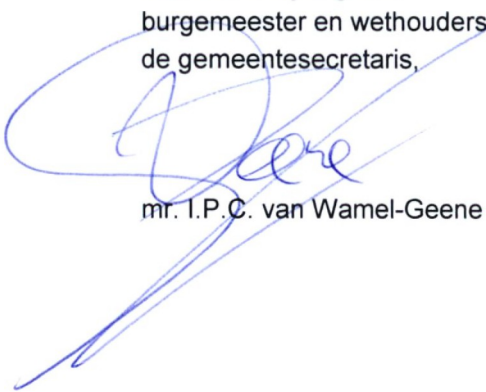
De koppelingen naar de basisinformatie op de website hebben we rechtstreeks gemaakt, dus daar komt de lezer nu zonder te zoeken terecht.

De wisselende foto's zijn vervangen door statische kleurrijke beelden van Buren en kritisch bekeken of ze niet de privacy van deze of gene schenden. De teksten en cijfers zijn goed gecontroleerd.

De toegankelijkheid is getest en verbeterd, ook is er een pdf versie van de begroting te downloaden met ingang van deze begroting. In het najaar laten we de toegankelijkheid van de digitale begroting voor visueel gehandicapten testen.

De meer algemene aanbevelingen van de Rekenkamercommissie hebben we ook ter harte genomen en betrokken bij de voorbereiding van de Programmabegroting 2019. Al met al hebben we met de begroting een product liggen waar we trots op zijn. Er is met vereende krachten en met plezier aan gewerkt. We nemen ons voor voortdurend te blijven sturen op verbetering. Deze Raadsinformatiebrief wordt ook geagendeerd voor de Kwaliteitscommissie en ter informatie naar de Rekenkamercommissie gestuurd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Buren,
de gemeentesecretaris,

mr. I.P.C. van Wamel-Geene

de burgemeester,

J.A. de Boer MSc